

POSTOPERATIVNE KOMPLIKACIJE I MORTALITET OBOLELIH OD SINDROMA DIJABETESNOG STOPALA

Miroslav STOJILJKOVIĆ i Dragoslav MILENKOVIĆ

Hirurška klinika Kliničkog centra u Nišu i Dom zdravlja u Kruševcu

Najčešće i najznačajnije postoperativne komplikacije koje su registrovane kod 31(31%) od ovih teških dijabetesnih bolesnika i invalida bile su: otežano zarastanje patrljka (8%), opsežnije nekroze (3%) i infekcije (20%). Umrlo je 12 ispitanika što čini hospitalni mortalitet od 11,42%. Ne prihvativši predložene amputacije umrla su dva bolesnika. Još dva bolesnika je otišlo kući na zahtev rodbine, ili na lični zahtev, u krajnje teškom stanju (ante finem). Ukupni hospitalni mortalitet kod 105 ispitanika za ispitivani vremenski period bio je 15,23%.

Ključne reči: postoperativne komplikacije, sindrom dijabetesnog stopala, mortalitet

Uvod

Iz velikog broja dijabetesnih bolesnika koji su suočeni sa problemima hroničnih komplikacija izdvaja se posebna grupa bolesnika kod kojih tokom bolesti, kao rezultat nastanka i progresivne evolucije hroničnih komplikacija dijabetesa, nastaju na stopalima, koja su specifični delovi tela po anatomskim, fiziološkim i mikrobiološkim osobinama, raznovrsna i kompleksna patološka stanja i lezije označene terminom "sindrom dijabetesnog stopala" (diabetic foot syndrom).

Invalidnost kod ovih dijabetesnih bolesnika je česta i teška. Od ukupnog broja amputacija donjih ekstremiteta, koje se danas urade zbog vaskularnih oboljenja, 30 do 40% se uradi kod dijabetesnih bolesnika sa terminalnim ireverzibilnim patološkim stanjima sindroma dijabetesnog stopala. Približno četvrtina, nakon jednostrane amputacije doživi amputaciju preostalog ekstremiteta nakon pet godina. (*Stojiljković, 1983; Ristić i sar., 1989; Stojiljkovići sar., 1996; Pickup and Wiliams, 1994; Zawalich, 1997; Wat, 1999; Salvi et al., 2000*).

Rehabilitacioni potencijal dijabetesnih amputacija je u znatnom poboljšanju u zadnjih nekoliko godina, 55% amputiranih se uspešno rehabilituje a vreme preživljavanja nakon amputacije je povećano, 70% bolesnika preživi period od pet godina.

Cilj rada

Ukazati na značaj timskog rada u rešavanju postoperativnih komplikacija, i smanjenju mortaliteta obolelih od sindroma dijabetesnog stopala.

Materijal i metodologija rada

Istraživanje problema postoperativnih komplikacija i mortaliteta obolelih od sindroma dijabetesnog stopala sprovedeno je na području grada Niša i okoline. U dvogodišnjem periodu je hospitalizovano u Hirurškoj klinici u Nišu 105 dijabetesna bolesnika sa teškim oblicima sindroma dijabetesnog stopala.

Rezultati rada

Najčešće i najznačajnije postoperativne komplikacije koje su registrovane kod 31 (31%) od svih teških dijabetesnih bolesnika, bile su: otežano zarastanje patrljka (8%), opsežnije nekroze (3%), i infekcije (20%) (tabela 1).

Tabela 1

Otežano zarastanje patrljka	8%	8
Opsežnije nekroze	3%	3
Postoperativne infekcije	20%	20
Ukupno	31%	31

Najčešće opšte komplikacije, koje su i uzrok smrti su: atelektaze, pneumonije, srčane dekompenzacije, infarkt, flebotromboza, plućna embolija, dekompenzacije dijabetesa i sepse.

Letalnim ishodom je završilo 12 ispitanika što čini hospitalni mortalitet od 11,42%. Na tabeli 2 dat je prikaz najčešćeg uzroka letalnog ishoda.

Tabela 2

Uzrok smrti	Broj	%
Infarkt i dekompenzacija srca	6	42,85
Plućna embolija	2	14,28
Sepse	2	14,28
Pneumonije	1	7,14
Cerebralni insulti	2	14,28
Renalna insuficijencija	1	7,14
Ukupno	14	100,00

Ne prihvativši predložene amputacije umrla su dva bolesnika, a dva je otišlo kući na zahtev rodbine, ili na lični zahtev u krajnje teškom stanju (ante finem). Ukupni hospitalni mortalitet za ispitivani vremenski period bio je 15,23%.

Diskusija

Ovi najteži dijabetesni bolesnici u postoperativnom periodu zahtevali su maksimalnu negu i lečenje, što pored opštih mera, svakodnevne kontrole dijabetesa, regulacije ishrane i korekcije vitalnih funkcija, podrazumeva i rane rehabilitacione mere u cilju sprečavanja postoperativnih komplikacija i očuvanja rehabilitacionog potencijala.

Dijabetesni bolesnici, koji su tokom svoje bolesti postali invalidi gubitkom jednog ili oba ekstremiteta zbog progresivne evolucije patoloških stanja i lezija stopala, nalaze se u nepovoljnom položaju zbog niza nepovoljnih lokalnih i opštih faktora koji proističu iz kompleksnog stanja dijabetesa i sindroma dijabetesnog stopala. Postamputacioni patrljci dijabetesnih bolesnika su fragilniji i vulenrabilniji a uz to i skloniji infekcijskim komplikacijam zbog prisustva sekvela dijabetesne angiopatije i neuropatije, uz smanjenu opštu otpornost organizma prema infekciji osnovnih patogenetskih faktora. Pored ovih nepovoljnih lokalnih uslova na patrljku, stanje preostalog ekstremiteta kod jednostranih dijabetesnih amputacija često je, ili ubrzo postaje, poremećeno zbog i na njima prisutnih i nastalih patoloških stanja i lezija stopala. Pored ovih lokalnih faktora uzrok smanjenog rehabilitacionog potencijala amputiranih dijabetičara je i niz opštih nepovoljnih faktora koji su posledica oštećenja vitalnih organa i sistema, kao i drugih teških komplikacija dijabetesa.

Zaključak

Iza problema postoperativnih komplikacija i sprečavanja mortaliteta obolelih od sindroma dijabetesnog stopala stoje višedecenijska istraživanja i nesebična zalaganja tima stručnjaka na čelu sa diabetologom, vaskularnim hirurgom, neurologom, ortopedom i specijalistom za fiziološku ortopedsku obuču.

Sa aspekta sprečavanja postoperativnih komplikacija neophodna je edukacija lekara opšte medicine, ostalih zdravstvenih radnika i samog bolesnika o značaju i načinu blagovremenog i odgovarajućeg lečenja inicijalnih lezija, kao i najtrivijalnijih trauma na stopalima obolelih.

Literatura

Stojilković, M. (1983). Timski rad hirurga u timskom rešavanju problema dijabetesnog stopala. Doktorska disertacija. Niš.

Ristić, J. i sar. (1989). Dijabetesna polineuropatija. Prosveta. Beograd.

Zawalich, WS. (1997). Insulin biosynthesis strukture storage releanses diabetese mellitus, ed. 12, Philadelphia.

Salvi, Ge. et al. (2000). Inflammatory mediator response as a potential risk marker for periodontal diseases in insulin depedent diabetes mellitus J. Periodontol., 68,2-2.

COMPLICATIONS POSTOPERATIVES ET MORTALITE DES MALADES ATTAQUES PAR LE SYNDROME DIABETIQUE DU PIED

Miroslav STOJILJKOVIĆ et Dragoslav MILENKOVIĆ

Clinique chirurgicale du Centre clinique de Niš et Foyer de la sante de Kruševac

Les complications postoperatives les plus frequentes et le plus importantes sont enregistrees chez 31 (31 pour cent) de ces graves malades et invalides diabetiques. C'etaient: la cicatrisation aggravee du main (8 pour cent) les necroses plus larges (3 pour cent) et infections (20 pour cent). 12 malades a succombe ce que fait que la mortalite hospitaliere faisait 11,42 pour cent. Les deux malades sont morts sans avoir acceptee les amputations proposees. Deux malades ont quite l'hospital a l'exigence de la famille ou d'eux-meme et leurs etats etaient extremement graves (ante finitum). La mortalite, hospitaliere totale faisait chez 105 examines pour la periode de temps 15,23 pour cent.

Les mots cles: Complications postoperatives, mortalite, syndrome du pied diabetique

POST-OPERATIVE COMPLICATIONS AND MORTALTY OF THE PATIENTS SUFFERING FROM THE DIABETES FOOT SYNDROME

Miroslav STOJILJKOVIĆ, and Dragoslav MILENKOVIĆ

Surgical Clinic of the Clinic Center, Niš and the Medical Center, Kruševac

The most frequent and most significant post-operative complications that were registered in 32 (31 %) of the serious diabetes patients and disabled were: more difficult stump healing (8%), more extensive necrosis (3%) and infections (20%). There were 12 examined who died which makes a hospital mortality of 11,42%. Two patients died after refusing to accept th proposed amputations. Two more patients went

home at their relatives' request or at their own personal request in the extremely serious state (ante fmem). The overall hospital mortality in 105 examined for the given period of time was 15,23%.

Key words: Post-operative complications, mortality, diabetes foot syndrome

Autor: Prof, dr sci Miroslav Stojiljkovic, hirurg, Hirurška klinika Kliničkog centra u Nišu; kućna adresa: Niš, Bulevar Nemanjića 86/2.

(Rad je Uredništvo primilo 26. novembra 2001. godine)

INHIBITOR ANGIOTENZIN - KONVERTAZE - EFIKASAN U LEČENJU SVIH OBLIKA
HIPERTENZIJE I KONGESTIVNE SRČANE INSUFICIJENCIJE

ENALAPRIL

(enalapril)
- tablete -

 **ZDRAVLJE**
LESKOVAC